

ВСТУП

За період 2020-2021 спостерігається негативна тенденція щодо кількості справ проти України, які розглядаються ЄСПЛ, а також кількості порушень Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, що фіксується у рішеннях ЄСПЛ.

Отже, із 86 рішень, які за 2020 рік Європейський суд з прав людини ухвалив проти України, у 82 справах (95,3% випадків) констатувалося бодай одне порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Такі дані наведені у звіті Європейського суду з прав людини за 2020 рік, який нещодавно був оприлюднений, повідомляє інформаційний ресурс «ECHR. Ukrainian Aspect».

Лише в одному рішенні за цілий рік суд у Страсбурзі не побачили порушення конвенційних гарантій. Ще три рішення були ухвалені з інших процедурних питань.

За змістом рішення ЄСПЛ стосувалися (в одному рішенні могло констатуватися порушення кількох статей Конвенції):

49 – свобода та особиста недоторканність (ст. 5 Конвенції);

29 – нелюдське поводження (ст. 3);

18 – ефективний засіб юридичного захисту (ст. 13);

16 – тривалість провадження (ст. 6);

10 – справедливий суд (ст. 6);

10 – захист власності (ст. 1 Протоколу №1);

8 – неефективне розслідування (ст. 3).

Також президент Європейського суду з прав людини Роберт Спано назвав країни, на які більше за все скаржаться їхні громадяни. За його словами, найбільше скарг надходить на Російську Федерацію (у провадженні 13,8 тис. заяв або 22,4% від загального числа). На другому місці Туреччина (11,15 тис., 18,1%). Третє місце – Україна (10,25 тис., 16,7%). Далі йдуть Румунія з 7,7 тис. заявами, 12,5% від загальної кількості) та Італія (3,4 тис., 5,5%).

За 2021 рік поки немає підсумкової статистики (рік ще продовжується), але немає й тенденцій, які свідчили б про будь-які покращення у сфері дотримання прав людини та основоположних свобод.

ПРАВОВИЙ КОЛАПС В ЄСПЛ ЧЕРЕЗ ПРОВАЛЕННЯ УКРАЇНОЮ ПІЛОТНОГО РІШЕННЯ СУДУ. ЮРИДИЧНА БЕЗВИХІДЬ У СПРАВАХ ЩОДО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Так склалось, що Україна, впродовж останніх років особливо, була в авангарді у формуванні сучасної практики цього Суду, створюючи для нього неймовірні ситуації, які ставили в глухий кут європейських правників.

Але нам «поталанило» ще більше – нарешті Україна стала першою країною, яка повністю провалила виконання пілотного рішення Європейського суду з прав людини.

Почалось все в далекому 2009 році, коли у справі «Юрій Іванов проти України» була «досягнена» певна межа, коли у Суду урвався терпець.

Справа в тому, що на момент вирішення цієї справи в Суді вже накопичено було критичну масу справ, які торкалися в основному однієї проблеми – невиконання рішень українських судів. Тобто спочатку держава Україна через декларативність соціального законодавства, неефективність всієї системи виконання судових рішень, а також через багато інших факторів створила цю проблему для всіх своїх громадян, але цього виявилось замало і Україна перетворила ці недоліки власної політики в проблему для Європейського суду.

Спочатку, десь на початку 2000 років, європейцям здавалося, що її можна якимось чином виправити за допомогою окремих рішень цього суду, то згодом Суд зрозумів, що просто рішення не вирішують ситуацію і потрібно до України застосувати на той час певну «новацію» суду — процедуру пілотних рішень.

На той час здавалося, що це оптимальний вихід для вирішення проблеми невиконання судових рішень і відповідно було прийнято пілотне рішення проти України (вже згадувана справа «Юрій Іванович Іванов проти України»), де суд дуже детально вказав на проблеми і що потрібно Україні зробити щоб їх усунути.

І не було зроблено нічого з боку України. Держава не знайшла чи не забажала знайти ніякого ефективного способу відповіді на проблему. Величезна кількість рішень Європейського суду і різних рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи так і не змусили українську владу нічого придумати, а тим більше зробити.

Більш того виникла ситуація, що наша держава, можливо навіть вперше за багато історію Європейського суду перетворила цей суд у частину своєї системи виконання рішень національних судів. Так, єдиним способом отримати виконання судового рішення в Україні стало звернення в Європейський суд, і тільки з рішенням цього суду у людини з'являвся шанс отримати виконання.

Практично Європейський суд виконував функцію фільтрації для української правової системи, які судові рішення виконувати, а які ні. І це влаштовує і українську владу, і українські суди – виплата «справедливої сатисфакції» за

рішенням ЄСПЛ неспівставна із мільйонами гривень наприклад у справах з банкрутства державних підприємств.

При цьому українці завалили Європейський Суд справами, паралізувавши його роботу. Кількість справ по цій темі перевищила всі допустимі межі, тільки на розгляді у 2018 році було 12 тисяч і щомісячно 200 нових справ поповнювали багаж Суду. А коли Уряд надав інформацію про загальну суму заборгованості по рішеннях українських судів і що таких рішень є більше 120 тисяч, Суд вирішив, що це напевно межа. Вочевидь весь арсенал юридичних засобів Суду виявився неспроможним подолати стіну байдужості українського уряду і неспроможності держави України щось зробити для вирішення цієї проблеми. Кінець цей настав при розгляді справи «Бурмич та інші проти України».

Як вихід більша частина судів Великої палати Європейського суду, до якої була передана ця ситуація, запропонувала визнати програш Суду і передати всі існуючі і майбутні справи на розгляд політичного органу Комітету міністрів Ради Європи, без юридичного розгляду кожної окремої справи. В цьому рішенні є мало про юридичний захист постраждалих людей, більше про політику і підходи і взаємовідносини між Судом і Комітетом. Все це докладно визначено у вказаній вище справі.

Найбільше постраждали в цій ситуації ті українці, справи яких одночасно розглядалися у межах розгляду цієї справи, а також інші. чії позови не беруть до розгляду. Постраждала звісно і репутація України, яка має вже стійкий імідж країни, яка не виконує своїх міжнародних зобов'язань (риторичне питання «чому ми досі не в НАТО», правда?).

Отже, Суд передаючи ці справи в Комітет позбавив їх можливості індивідуального розгляду справи і отримання справедливої компенсації за порушення їх прав. Вирішення їх ситуації було віддано на відкуп Комітету міністрів Ради Європи, який мав би заохотити державу Україна до створення механізму виконання рішень українських судів і передбачати компенсацію за порушення строків. Ефективність такого заохочення ми могли усі спостерігати останнє десятиріччя. До слова, безсілля в цій ситуації цілком зрозуміла і самому Суду – майже половина судів Великої палати Європейського суду, які в окремій думці до справи «Бурмич та інші проти України», стверджують, що це рішення по Україні ставить тисячі людей в безвихідну ситуацію і загалом підриває основи захисту прав людини цим Судом.

І оскільки ніякого ефективного механізму забезпечення виконання рішень ЄСПЛ Комітетом міністрів не придумано, то відповідно величезна кількість людей опиняються в правовому вакуумі. Їх доля фактично передана на добру волю українського уряду, який має сам запропонувати вихід із ситуації.

Не сказати, що в період 2020-2021 років взагалі нічого не зроблено. Це було б занадто. Навіть українська влада на такі зухвалі вчинки не здатна. Але те, що робиться і в який спосіб робиться все ж продовжує випробувати терплячість європейських правових структур.

Нарешті був утворений відповідний державний орган, який має стати рушійною силою у вивіденні ситуації із глухого кута. На засіданні цього органу, підкомітету з питань виконання рішень Європейського суду з прав

людини та альтернативного розв'язання спорів Комітету з питань правової політики, яке відбулося 27 жовтня 2020 року, обговорили стан виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.

Учасники дискусії порушили теми можливості впровадження запропонованих механізмів парламентського контролю за виконанням рішень та проблемні аспекти застосування процедур банкрутства підприємств, які перебувають у власності чи під управлінням держави, в контексті нового законодавства та відповідної судової практики.

«Основна проблематика – виконання судових рішень за участі держави потребує спільних зусиль усіх органів влади, зокрема законодавчої і виконавчої гілок влади. Перші кроки уже зроблено. При Міністерстві юстиції України створено Комісію щодо виконання рішень ЄСПЛ, до якої залучено широке коло фахівців. 30 вересня Кабінет Міністрів України затвердив Національну стратегію розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року. Верховна Рада прийняла Постанову про проведення парламентських слухань з цієї проблематики у листопаді 2020 року», – зазначив народний депутат України Роман Бабій.

Менеджер проєктів Департаменту правосуддя та правового співробітництва Ради Європи Андрій Кавакін повідомив, що 29 вересня – 1 жовтня 2020 року на засіданні Комітету Міністрів Ради Європи розглядалася низка справ і була прийнята проміжна резолюція щодо проблеми невиконання рішень національних судів, у якій зазначено, що Україна не виконала своїх зобов'язань і не досягла прогресу у виконанні рішень ЄСПЛ по відношенню до визначеного строку, зокрема в справі «Бурмич та інші проти України».

А їй не могло бути інакше, коли чудовий початок вирішення проблеми – Національна стратегія розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, ані в 2020 році, ані в 2021 році не була підтримана головним – бюджетним фінансуванням.

Є також і інша сторона проблеми – законодавча. Висновки щодо проблеми банкрутства державних підприємств у контексті виконання рішень ЄСПЛ у справах «Іванов/Бурмич» та рекомендації для вирішення цих проблем надав національний експерт проєкту Ради Європи «Подальша підтримка виконання Україною рішень у контексті статті 6 Європейської конвенції з прав людини» Руслан Мельниченко. На думку експерта, ключова проблема – неможливість Господарського суду перейти до процедури ліквідації (санації) державних підприємств на основі законодавчих норм, зокрема статті 214 Господарського кодексу України, в результаті кредитори не можуть використати процедуру банкрутства. Він зазначив, що законодавство потребує змін відповідно до європейської практики.

Таким чином проблема плавно перекочувала до 2021 року. Вже в цьому році, 9-12 березня, відбулося чергове засідання Комітету міністрів Ради Європи, на якому була прийнята чергова (!) резолюція щодо справ «Юрій Іванович Іванов проти України», «Бурмич та інші проти України». Комітет міністрів Ради Європи

закликав українську владу вжити рішучих заходів для вирішення важливої проблеми невиконання без подальших зволікань шляхом ухвалення комплексного пакету законодавчих та інституційних реформ для усунення всіх першопричин, які були визначені та викладені в Національній стратегії, а також виділення достатнього фінансування.

Для досягнення цієї мети було закликано українську владу співпрацювати з Радою Європи та іншими міжнародними партнерами, зокрема Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, Організацією економічного співробітництва та розвитку, Європейським Союзом.

Читати це рішення щодо України можна лише через сміх крізь сльози. Нижче приводимо переклад цього рішення і зміст справ ЄСПЛ, які вісять демокловим мечем над правосуддям.

1398- ма зустріч, 9-11 березня 2021 року (DH).

(Зустріч на рівні заступників міністрів, присвячена правам людини) H46-37

Справа «Юрій Миколайович Іванов проти України», група справ «Жовнер проти України» та справа «Бурмич та інші проти України» (заяви №№ 40450/04, 56848/00, 46852/13).

Нагляд за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.

Рішення

Заступники міністрів

1. привітали присутність на зустрічі віце-прем'єр-міністра та голови нещодавно створеної Комісії з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини;

2. наголосили на зобов'язаннях України відповідно до статті 46 Конвенції та, нагадуючи про свої численні попередні рішення і вісім проміжних резолюцій, повторили свої попередні висновки про те, що заходи, вжиті до цього часу владою, зовсім не достатні для виконання цього зобов'язання щодо цих судових рішень;

3. нагадали, що заходи загального характеру, необхідні для виконання рішень у цій групі справ, перше з яких набрало законної сили 2004 року, стосуються, зокрема, зобов'язання влади повністю розв'язати складну та багатогранну проблему невиконання або несвоєчасного виконання рішень національних судів, винесених проти держави, та відсутності з цього боку ефективних національних засобів правового захисту; обидві ці проблеми розглядаються як аспекти основних структурних недоліків, що негативно впливають на функціонування системи правосуддя та верховенство права в Україні;

4. повторили, що вкрай важливо, щоб українська влада продовжувала демонструвати стійку політичну прихильність до вирішення цієї проблеми на найвищому політичному рівні, доки вона не буде повністю вирішена; Стосовно заходів індивідуального характеру

5. відзначили прогрес, досягнутий у повному виконанні окремих рішень національних судів у групі справ Жовнер/Юрій Миколайович Іванов проти України; вирішили припинити розгляд 15 справ у цій групі, щодо яких не потрібні подальші заходи індивідуального характеру, та ухвалили остаточну резолюцію CM/ResDH(2021)49;

6. запропонували владі невідкладно подати додаткову інформацію щодо виконання інших 43 судових рішень цієї групи, зокрема й щодо виконання рішень національних судів, які встановлюють зобов'язання в натурі, та про прогрес, досягнутий у виплаті компенсації заявникам у справі Бурмич та інші проти України; також запропонували владі забезпечити достатнє фінансування для виконання безумовного зобов'язання, передбаченого пунктом 1 статті 46 Конвенції, сплачувати справедливу компенсацію, призначену Судом;

Стосовно заходів загального характеру

7. із цікавістю відзначили ухвалення Національної стратегії, яка визначає основні сфери, в яких необхідні реформи для розв'язання цієї системної проблеми; проте висловили серйозне занепокоєння тим, що з часу попереднього розгляду цього питання Комітетом влада не подала жодної інформації щодо ухвалення Плану дій і реалізації Національної стратегії, і що ухвалена Національна стратегія не передбачає жодних бюджетних асигнувань, що серйозно зменшить її здатність досягти істотних результатів;

8. закликали владу вжити рішучих заходів для вирішення цієї довготривалої та важливої проблеми шляхом просування без подальших зволікань до ухвалення повного пакету законодавчих та інституційних реформ для усунення всіх першопричин, які були визначені та викладені в Національній стратегії, а також виділення достатнього фінансування; настійно закликали владу співпрацювати в цій справі з Радою Європи та іншими міжнародними партнерами, серед яких Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Організація економічного співробітництва та розвитку і Європейський Союз;

9. привітали нещодавні законодавчі реформи, які розширюють повноваження приватних судових виконавців, хоча й не розв'язують основних проблем, пов'язаних із виконанням судових рішень у цій групі справ; відзначили рішення Апеляційного адміністративного суду та Конституційного суду, що скасували заходи уряду, які створювали перешкоди для ефективного виконання судових рішень;

10. висловили глибоке занепокоєння відсутністю всеохопної системи збору даних через стільки років, настійно закликали владу створити таку систему збору судових даних, щоб можна було легко встановити загальну картину виконання судових рішень проти держави як на майбутнє, так і в минулому, як щодо судових рішень, які встановлюють грошові зобов'язання, так і щодо зобов'язань у натурі;

11. рішуче засудили різке скорочення фінансування бюджетної програми 4040, що може розглядатися як ознака загальної відсутності політичної волі щодо забезпечення ефективності системи національного виконання рішень;

12. привітали проведені парламентським комітетом слухання на тему «Проблеми виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини», очікувані рекомендації, які було ухвалено під час слухань, та закликали владу внести це питання до подальшого порядку денного Верховної Ради у 2021 році, особливо з огляду на необхідність розробки та ухвалення повного пакету законодавчих та інституційних заходів, необхідних для реалізації реформ, передбачених Національною стратегією;

13. враховуючи нагальну необхідність вирішення цієї масштабної проблеми, закликали владу надати інформацію про всі порушені вище питання, зокрема щодо прогресу, досягнутого в ухваленні необхідного пакету реформ, не пізніше 1 липня 2021 року, та вирішили повернутися до розгляду цих груп справ на своїй 1411- й зустрічі (права людини) (вересень 2021 року).

Зміст

ВСТУП	3
ПРАВОВИЙ КОЛАПС В ЄСПЛ ЧЕРЕЗ ПРОВАЛЕННЯ УКРАЇНОЮ ПІЛТНОГО РІШЕННЯ СУДУ. ЮРИДИЧНА БЕЗВИХІДЬ У СПРАВАХ ЩОДО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	4
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа "Юрій Миколайович Іванов проти України" (Заява N 40450/04).....	10
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ «БУРМИЧ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF BURMYCH AND OTHERS v. UKRAINE)	36
РІШЕННЯ ЄСПЛ ПРОТИ УКРАЇНИ 2020	110
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Дикусаренко проти України» (Заяви № 7218/19 та № 17854/19).....	110
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Парінов проти України» (Заява № 48398/17).....	114
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Чернов проти України» (Заява № 16432/10).....	125
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Карташов проти України» (Заява № 66362/11).....	137
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Скачкова та Рижа проти України» (Заяви № 41710/19 та № 42550/19).....	145
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Касьяненко проти України» (Заява № 52234/18).....	149
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Будівельно-інвестиційна Група 1» проти України» (Заява № 56903/10).....	153
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Центр демократії та верховенства права проти України» (Заява № 10090/16).....	165
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Головко проти України» (Заява № 2053/09)	186
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Іванко проти України» (Заява № 46850/13)	210
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Старишко проти України» (Заява № 61839/12)	223
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Албул та інші проти України» (Заяви № 18899/19 та № 49871/19)	229
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Гарагуля та Сич проти України» (Заяви № 42361/12 та № 25927/19).....	233
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Гончарук та інші проти України» (Заява № 25837/18 та 2 інші заяви – див. перелік у додатку)	237
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Мешгешуг проти України» (Заява № 52826/18).....	242
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Саргсян та інші проти України» (Заява № 54012/07 та 2 інші заяви).....	246
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Сукачов проти України» (Заява № 14057/17)	262
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Стрюков проти України» (Заява № 78484/11)	330
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Корнілова проти України» (Заява № 47283/14).....	342

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Антоненко та інші проти України» (Заяви № 45009/13 та 53 інші – див. перелік у додатку)	357
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Дмитренко та Бездорожній проти України» (Заяви № 59552/11 та № 7096/12).....	366
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Льченко проти України» (Заява № 65400/16).....	372
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Юрій Коваль проти України» (Заява № 35121/09).....	376
РІШЕННЯ ЄСПЛ ПРОТИ УКРАЇНИ 2021	401
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Гусев проти України» (Заява № 25531/12).....	401
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Кадура та Смалій проти України» (Заяви № 42753/14 та № 43860/14)	413
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Баранов та інші проти України» (Заява № 15027/20 та 3 інші заяви – див. перелік у додатку)	438
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Александровська проти України» (Заява № 38718/16)	458
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Беліков проти України» (Заява № 57291/19).....	489
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Береза проти України» (Заява № 67800/12)	493
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Воронкін проти України» (Заява № 19112/20).....	499
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Добринь проти України» (Заява № 27916/12).....	503
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Борисов проти України» (Заява № 2371/11)	507
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Беліков проти України» (Заява № 57291/19).....	518
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Бідашко проти України» (Заява № 42475/19)	522
РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ Справа «Дембо та інші проти України» (Заява № 2778/18 та 46 інших заяв – див. перелік у додатку)	526
СТИСЛІ ВИКЛАДЕННЯ ДЕЯКИХ РІШЕНЬ ЄСПЛ 2021.....	532
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «ЮХИМОВИЧ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF YUKHIMOVYCH v. UKRAINE) (заява № 11464/12).....	532
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «ОСАДЧА ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF OSADCHA AND OTHERS v. UKRAINE) (заява № 55896/10 та 6 інших заяв)	534
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «ЛУЦЕНКО ТА ВЕРБИЦЬКИЙ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF LUTSENKO AND VERBYTSKYU v. UKRAINE) (заяви № 12482/14 та 39800/14).....	536
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «НІКОЛІШЕН ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF NIKOLISHEN v. UKRAINE) (заява № 65544/11).....	540
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «ЛУКАШОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF LUKASHOV v. UKRAINE) (заява № 35761/07)	543
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ СПРАВА «ПЛАЧКОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF PLACHKOV v. UKRAINE) (заява № 76250/13).....	547